

Interjú Réger Mihállyal „Réger Mihály: az élet így hozta...”

Verő Balázs: Akadémiai pályafutásod egyik, mindenképpen kiemelkedő állomására jutva elevenítsük fel szakmai életutad legfontosabb szakaszait!

Réger Mihály: A Miskolci Egyetem Kohómérnöki Karának alakítástechnológiai szakán végeztem 1985-ben. Tanulmányaimat levelező szakon fejeztem be, mert három évvel korábban megházasodtam, és nemsokára megszületett fiam, Ákos. Szakmai munkámat így az egyetemi tanulmányaimmal párhuzamosan kezdtem el. Az első munkahelyem az Acélöntő- és Csőgyár volt, ahol három műszakban öntészként kezdtem el dolgozni. Munkakönyvemben az első bejegyzésként az áll, hogy „kályhás”. Ez lényegében olvasztárt jelentett. Ez a nagyon tanulságos időszak jó egy évig tartott.

V. B.: Végzettséged szerint alakítástechnológus vagy. Nem volt idegen szakmailag az öntészet területe?

R. M.: Az Acélöntő- és Csőgyárban beleláttam a gyakorlati öntészetbe. De ezután a végzettségemhez jobban illeszkedő munkahelyre kerültem, az Irodagépipari és Finommechanikai Vállalat műszaki osztályára.

Dr. Réger Mihály okl. kohómérnököt, a Magyar Tudományos Akadémia doktorát, az Óbudai Egyetem egyetemi tanárát 2016. július 15-én nevezték ki az Óbudai Egyetem rektorává. Az akadémiai pályafutásának csúcspontját jelentő esemény kapcsán kért interjút a BKL Kohászat szerkesztősége dr. Réger Mihálytól. A riportra 2016. november 13-án került sor. Az interjút a szerkesztőség megbízásából dr. Verő Balázs készítette, helyszíne pedig az a Széphalom utcai villaépület volt, ahol Sopronból való elköltözésétől egészen 1985-ben bekövetkezett haláláig dr. Verő József professzor is élt és alkotott. A tegeződve lezajlott beszélgetést így át- meg áthatotta a hely szelleme, a genius loci.

A vállalat termékválasztékának megfelelően számos kisebb-nagyobb alkatrész hőkezelési technológiájának részleteit ismertem meg ebben az időszakban.

V. B.: Szavaidból úgy érzem, hogy – bár sok tapasztalattal gazdagodtál – mégsem elégitett ki az ott végzett munka.

R. M.: Valóban nem. Ez időben kerestek meg a csepeli Anyagvizsgáló és Gépipari Minőségellenőrző Intézettől (AGMI), ahol akkor szervezték meg az intézet kutatási osztályát, fiatal szakembereket kerestek. Kutatási tapasztalatom még nem volt, de mindig is vonzott a kutatási pálya, a kutatói munka.

V. B.: Honnan ered a kutatói pálya iránti vonzalom? Talán szüleidtől?

R. M.: Azt gondolom, hogy ez valamikor a gimnáziumi években alakulhatott ki. A fizika és kémia szertár egész hétvégén nyitva állt, tanári felügyelet alatt érdekes kísérleteket végezhattunk.

V. B.: Milyen feladatokkal bíztak meg új munkahelyeden?

R. M.: A '85-'89-es években a Csepeli Acélműveknek nagyon sok gyáregysége még üzemelt, ezeket

végig tudtam járni, megismerkedve az alkalmazott technológiákkal. Számos olyan kollégám volt, akitől rengeteget tanulhattam. Itt kell megemlítenem Prosztr Ervin nevét, aki akkor már nyugdíjas tanácsadó volt, de három nagy jelentőségű projektben együtt tudtunk dolgozni. Példaként a méretpontos meleghengerlés témakörét említem, ezzel összefüggésben a hengerállványok merevségének meghatározásával és annak számításával is sokat foglalkoztunk. Nagyon nagyra értékelem Prosztr Ervin szakmai tudását, bár sokan furcsa természetű embernek gondolták őt, emberileg is közel kerültünk egymáshoz. Nagyon emlékeztetések számomra a Somló-hegyi szőlőjében a díofa alatti meghittebb beszélgetéseink is.

V. B.: Úgy tudom, viszonylag hamar új munkahelyet kerestél. Vagy egy másik munkahely kínált vonzóbb lehetőségeket?

R. M.: Békásmegyerről jártam Csepelre, ez komoly időráfordítást jelentett. Ebben az időszakban jött egy megkeresés a Vasipari Kutató Intézettől. Úgy éreztem, hogy a VASKUT munkatársának lenni mindenképpen szakmai előrehaladást szolgálja. Örömmel mentem oda, megtiszteltetésnek éreztem, hogy ebbe a közösségbe kerülhetek. A

VASKUT nagyhírű kutatóhely volt, teljesen megérdemelten. Kapcsolatom a VASKUT-tal korábbi eredetű, hiszen még az egyetemi felvételem előtt ide jártam matematikai előkészítőre, amelyet Gergely Márton, a Fémteni Osztály fiatal kutatója tartott.

V. B.: Végül is mikor lettél VASKUT-as? Szakmai tevékenységedet ott folytattad, ahol Csepelen abbahagytad?

R. M.: 1988-tól dolgoztam a Vasipari Kutató Intézetben. Újabb irányba fordult az érdeklődésem, és némi hezitálás után kristályosodási kérdésekkel kezdtem foglalkozni. Ekkortájt indultak a Dunai Vasműnek az acélok folyamatos öntésével kapcsolatos kutatásai. Ezek első időben nagyrészt a folyamatosan öntött laposbuga jellegzetes hibajelenségeinek – például az ún. csillagrepedéseknek – a vizsgálatára irányultak. Ebből a témából azután a Dunai Vasművel egyre szorosabb és hosszú távú kapcsolat alakult ki. Az acélok folyamatos öntésének témaköre az egész szakmai pályafutásomat végigkíséri.

A kristályosodás elméleti problémáival foglalkozott a Miskolci Egyetemen megvédett PhD-munkám. Ennek témája egy modellanyag, a szukcinonitril nevű átlátszó szerves vegyület kristályosodási folyamatának elemzése, mert a dermedés menete formailag egészen hasonlatos a fémek szilárd oldatok kristályosodásához. Azt tanulmányoztam lényegében, hogy a kristályosodás folyamatát meghatározó hőtani körülmények – a lehülési sebesség és a hőmérsékleti gradiens – együttesen hogyan szabályozza adott összetétel esetén a szerkezeti jellemzőket, a szekunder dendritágak távolságát, a dendritcsúcs sugarát. A kutatási munkában lényegében az egyik állandósult állapotból a másikba való tranzíens átmenet folyamán kialakuló változásokat elemeztem.

V. B.: Hogyan kapcsolódott kutatómunkád a Miskolci Egyetem Fémteni Tanszéken folyó kutatásokhoz, ahol a PhD-munkádat készítetted?

R. M.: Ebben az időben (és azóta is) a Fémteni Tanszék egyik fő profilját – főleg Roósz András és Gács

Zoltán vezetésével – a dermedéssel kapcsolatban végzett kutatások jelentették, így nagyon sok lehetőség volt a kapcsolódásra. A PhD-védésemet követően a kísérleti kristályosító berendezés is Miskolcra került, mert további, elsősorban a gravitációs viszonyok és a kristályosodás kapcsolatát célzó kutatásokhoz is sikerrel lehetett alkalmazni. A berendezéssel készült látványos videofelvételeket én a mai napig használom az oktatásban, mert nagyon szemléletesen mutatják a szerkezet változását a kristályosodás folyamatában.

V. B.: Úgy emlékszem, hogy a kérdéses kristályosítót részben még a VASKUT-ban építették meg. Mondhatnám, hogy a kristályosító egy kézműves remek volt. Honnan ered ez a készséged?

R. M.: Ez valahol biztosan kapcsolódik a gyerekkori építőjátékokhoz is. Nagyon egyszerű eszközökből épült ugyanis fel a kristályosító. Ugyanakkor tényleg voltak benne rafinált részletek, pl. az üveg felületén aranyfüst vezetéken mértük a termisztorok jeleit annak érdekében, hogy az üveg hővezetését ne befolyásolja jelentősen a mérés.

V. B.: Ez a téma a továbbiakban is kutatómunkád súlypontját jelentette?

R. M.: Igen. 1992-ben a Bánki Donát Műszaki Főiskolára kerültem. Heti rendszerességgel tartottunk szakmai konzultációt a Dunai Vasmű szakembereivel, ezeken rengeteget tanultam én is az üzemi problémákról, gyakorlatias megközelítésről, miközben átbeszéltük és értelmeztük a számítások eredményeit. Králik Gyula, Szélig Árpád, Szabó Zoltán, Kelen Tibor, Józsa Róbert, Szabados Ottó és még számos más szakember fordult meg ezeken a megbeszéléseken a témától függően. Nagyon sok háttér munka húzódtott meg az előkészítés folyamatában. A kutatási témám tehát már a '90-es évek elején kialakult, és mintegy 15 év munkájának eredményeit fogalmaztam meg az akadémiai doktori értekezésben.

V. B.: Mikor védted meg az értekezésed téziseit?

R. M.: 2012-ben, de ezt az ese-

ményt még megelőzte a dr. habil. cím megszerzése 2010-ben a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karán. Az egyetemi tanári címet 2011-ben nyertem el. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy szakmai – tudományos eredményeim elérésében fontos szerepet játszottak a hazai és külföldi munkatársak is. Az acélok folyamatos öntésének elméleti és technológiai kérdéseiben szoros együttműködés alakult ki a helsinki Aalto Egyetem Metallurgiai Intézetének szakembereivel. A finn kutatókkal való együttműködés azért is bizonyult nagyon hatékonynak, mert a szerkezeti és saválló acélok folyamatos öntésével kapcsolatos kutatásokat ebben az időszakban a finn tudománypolitika kiemelten támogatta. Segítségükkel EU-s projektben is részt vehettünk. A szakmai kapcsolatok az idők folyamán mind a mai napig tartó baráti kapcsolatokká alakultak. Ez az együttműködés nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a folyamatos öntéssel kapcsolatban felmerült kérdésekre a gyakorlatban is hasznosítható válaszokat tudunk és tudunk adni. Az eredmények elsősorban az ISD Dunafer Zrt. két vertikális folyamatos öntőberendezésének gépészeti és technológiai problémáinak feltárásában és azok megoldásában hasznosultak.

V. B.: Visszatérve a Bánki főiskolai karrieredre, melyek voltak ennek főbb állomásai?

R. M.: Az elmúlt 24 év alatt szinte az összes főiskolai, egyetemi pozíciót sikerült betöltenem. Műszaki tanárként kezdtem, és az oktatási feladatok ellátása mellett részt vettem a tananyagfejlesztésekben. Nagy segítség volt, hogy kollégáim, munkahelyi vezetőim – pl. Kisfaludy Antal, Czinege Imre – támogatták a kutatási tevékenységemet. Ekkor alakult ki, illetve fejlődött tovább a Dunai Vasművel a szorosabb szakmai kapcsolat. Heti rendszerességgel jártam le a BAY-ATI-s kollégákkal – elsősorban azonban veled, Balázs – Dunaújvárosba. Sokáig nem is gondoltam arra, hogy vezető beosztásba kerüljek, ilyen szándék nem fogalmazódott meg bennem, az élet hozta ezt a helyzetet. Először Palásti Kovács Béla, az akkor már integrált Buda-

pesti Műszaki Főiskola gépészmérnöki karának vezetője keresett meg, hogy el tudnám-e vállalni a tudományos dékánhelyettesi posztot.

V. B.: Mikor történt mindez?

R. M.: 2005-től egészen 2011-ig ebben a pozícióban dolgoztam, közben az Anyagtudományi és Gyártástechnológiai Intézet vezetésében is szerepet vállaltam. A pályázati ügyek tartoztak hozzám, továbbá a tudományos rendezvények megszervezése is. Számos kutatási feladat megoldásában is részt vettem, amiből ebben az időben szerencsére még sok futott. Ezek a feladatok nemcsak nekem, hanem a hallgatónak is tanulási, tapasztalatszerzési lehetőséget teremtettek.

Ez a tevékenység egy előre kigondolt forgatókönyv szerint ment volna tovább, be voltam „tervezve” dékánnak a Bánki karra. Amikor már túl voltunk az egyetemre váláson – 2010 után vagyunk –, Rudas Imre rektor úr keresett meg azzal, hogy el tudnám-e vállalni a tudományos rektorhelyettesi posztot. Ez a felkérés is komoly fejtörést okozott nekem. Pár napot kértem Rudas rektor úrtól. Beszéltem kollégáimmal, hogy mit jelentene ez a váltás számukra, nem szerettem volna cserben hagyni sem őket, sem a kart. A beszélgetések, tárgyalások alapján látszott, hogy lesz, aki folytatni tudja. Mind a mai napig alapelvem, hogy ott, ahol teret lehet adni másoknak, hogy feljebb lépjenek, kipróbálhassák magukat, azt érdemes elősegíteni. Amikor elvállaltam a rektorhelyettesi posztot, a kialakult helyzet új lendületet adott a Bánki karon is, úgy is mondhatnánk, hogy a „tárolt” energia felszabadult. Olyan ember került a dékáni székbe Rajnai Zoltán személyében, aki megítélésem szerint többet tud tenni a kar érdekében, mint ami nekem valaha sikerült volna.

Öt évig voltam rektorhelyettes. Rudas Imre után Fodor János kollégámat választotta meg a szenátus rektornak, de a sors úgy hozta, hogy súlyos betegsége következtében 2016 márciusában elhunyt. Én, mint rektorhelyettes, 2015 végétől elláttam a rektori teendőket is, majd beadtam a rektori pályázatomat. Ennek a nehéz időszaknak volt azért egy pozitív eleme. E fél év alatt volt alkalmam

megtapasztalni, hogy milyen erők vannak az egyetemen, hol állnak ezek az erők, és a szereplők el tudnak-e engem fogadni ebben a vezető pozícióban. Ugyanakkor én is fel tudtam mérni, hogy a rám háruló feladatokat megfelelő minőségben el tudom-e látni. E tapasztalatszerzési időszak során határozott érzéssé vált, hogy az egyetemi vezető kollégák, a karok vezetői, a gazdasági-adminisztratív vonal felelősei és a meghatározó munkatársak ki tudtak és ki is akartak állni mellettem. Ha nem így lett volna, akkor biztos, hogy meggondolom a pályázat beadását. Végül egyedüli jelöltként indultam a rektorságerért, és a szenátus 100%-os támogatással fogadta el a pályázatomat.

V. B.: Milyen adottságokkal, képességekkel és tudással kell rendelkeznie annak, aki egy egyetem rektori posztját tölti be? A szakmai vagy a vezetői menedzseri képesség, tudás a meghatározó?

R. M.: Az egyetem szakmai szervezet, így az első számú vezetőnek feltétlenül ismernie kell, át kell látnia összességében az egész oktatási-kutatási folyamatsort. Az első számú vezetőnek megítélésem szerint olyan szakmailag kompetens embernek kell lenni, aki képes a bonyolult emberi helyzetek kezelésére is.

Sokféleképpen lehet vezetni egy egyetemet, láttunk, látunk ezerféle példát. Amit Rudas Imre rektor úr végigcsinált, az egy hősi időszak volt. Levezényelt két hatalmas intézményátalakítást, erős kézzel olyan pályára állította az egész szervezetet, amire korábban senki nem mert gondolni. A szerves növekedés időszakába jutottunk, az egyetem előtt álló feladatok kibontása, kiérlelése van most napirenden. Valós tartalommal kell az egyetem fogalmát kitöltenünk, újra és újra definiálva, hogy milyen is a mi egyetemünk. Ehhez erős kontroll, ugyanakkor egy kicsit megengedőbb vezetési stílus a megfelelő. Több időt és energiát kell hagyni a párbeszédre, kompromisszumokat kell kötni annak érdekében, hogy minden fontos szereplő el tudjon köteleződni a közös célok megvalósítása mellett. Ennek a fejlődési, fejlesztési folyamatnak a koordinálása,

kiegyensúlyozása és támogatása az én alapvető feladatomban.

V. B.: Ebben az új fejlődési szakaszhoz illeszkedő vezetői magatartásban – ahogy te is említetted – fontos szerepe van az emberi helyzetek kezelésének. Feleséged, Júlia hivatása pszichológus, a vele folytatott beszélgetések minden bizonnyal támpontot adnak munkádhoz.

R. M.: Igen, sok új szempont merül fel, ha egy-egy nehezebb helyzetet elmesélek neki. A legtöbbször az a tanulság, hogy a szituációk mindig összetettebbek, sokrétűbbek, mint amilyenek első ránézésre tűnnek.

V. B.: A nemrég bevezetett kancellári rendszer segíteni tudja-e elképzeléseid megvalósulását?

R. M.: A kancellári rendszer már két éve, 2014 novemberétől működik. A törvény szerint a kancellárnak olyan felhatalmazása van, hogy nagyon hatékonyan tudja segíteni az egyetem működését, de szinte meg is tudja akadályozni. Részt vettem a Rektori Konferenciának a kancellári rendszer értékelésével foglalkozó munkacsoportjában. Ez a munka a múlt nyáron folyt le, és javaslatokat fogalmaztunk meg a kancellári rendszer hatékonyságának növelésére, jobbitására. A munkabizottság rövid jelentése három-négy passzusban összegezte az értékelés eredményeit. Ennek remélhetőleg az lesz a következménye, hogy a kancellári hivatás kör finomításra kerül, a kancellár és a rektor közötti viszony kiegyensúlyozottabbá válik.

V. B.: A te elképzeléseiddel ez a változat jobban harmonizálna-e?

R. M.: Igen, természetesen. Itt idéznem kell egyik kollégám lényegre törő megjegyzését, mely szerint nem véletlen, hogy kétféjű sas nem fejlődött ki az evolúció során.

V. B.: Az Óbudai Egyetem részt vesz a duális képzésben?

R. M.: Igen, részt veszünk. Egyetemünk egyik alapértéke a gyakorlatias képzés, a jogelőd intézményeink is ilyen szemléletű oktatást folytattak. A székesfehérvári műszaki karunkon indítottuk el először 2015-

ben, e tanévtől már a budapesti karok is becsatlakoztak a duális képzéshez, már több mint száz vállalattal együttműködünk.

V. B.: Beszélgettünk az egyetem három szintű missziójáról. A te tevékenységében hogyan jelenik meg a harmadik elem, a társadalomnak nyújtott szolgáltatás, vagy talán pontosabban szolgálat? Itt konkrétan szakmai egyesületünkre gondolkodok.

R. M.: Én az egyetemi éveim alatt nem lettem tagja az egyesületnek, talán azért, mert levelező hallgatóként kaptam diplomát. Csak nagyon áttételesen vettem részt az egyesületi életben. Valamikor a '90-es években fogalmazódott meg az egyesület vezetőségében a budapesti helyi szervezet létrehozásának gondolata, a vaskohászati szakosztályon belül. Az elnöki szerepet Csirikusz Józsefnek szánták, és engem gondoltak a titkárnak. Próbáltuk közösen kitapogatni az erővonalakat és lehetőségeket, és az elmúlt 17 év azt bizonyította, hogy nagyon jól tudunk együttműködni. Jóska továbbra is támogatja a vezetőség munkáját, de a mostani ciklusban az elnöki teendőket én, a titkári feladatokat Halász Erzsébet kolléganőm látja el. Nem túl sok, de minőségi programot igyekszünk szer-

vezni. Minden évben van két-három nagyobb rendezvényünk (kirándulás, szakestély, szakmai nap), illetve havonta egy beszélgetős délutánt is rendezünk. A budapesti helyi szervezetnek amúgy bőven van gondja, elsősorban a vaskohász utánpótlás hiánya miatt. A taglétszám kezdetben 140 fő volt, most már 100 alá kerülünk, és ennek a létszámnak is csak kb. az egynegyedét teszik ki a 70 év alattiak.

V. B.: A selmeci hagyományokból mit sikerült beépíteni az Óbudai Egyetem életébe? A budapesti helyi szervezetben végzett munkád kapcsolódik-e valamilyen módon az egyetemhez?

R. M.: Amikor én a főiskolára kerültem, már kezdett szerveződni egy hagyományörző diákkör, tőlem függetlenül. A gépészmérnöki karon elindult a szakestélyek szervezése és mindazoknak az értékeknek a képviselése, amelyek a selmeci hagyományokhoz kapcsolódnak. Mikor kiderült, hogy Miskolcon végeztem, a feladatokat is meghatározták a hallgatók, tanítsam, illetve a kollégákkal együtt tanítsuk meg őket énekelni. Természetesen elsősorban a szakestélyeket megelőző napokban. Amúgy a hagyományörző hallgatói csoport nagyon aktív és önjáró. Saját rend-

szerükben éltetik tovább a bányász-kohász-erdész hagyományokat, és szoros kapcsolatot építettek ki a soproni és miskolci egyetem hallgatói önkormányzatával. A selmeci hagyományok ápolása terén nagyot lépett előre az egyetem azzal is, hogy a Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Karának oktatói és hallgatói két éve immár a székesfehérvári műszaki karunkat erősítik.

V. B.: Mit jelentenek neked személy szerint a selmeci hagyományok, a selmeci örökség?

R. M.: Az összetartozás érzését elsősorban. Az életúttól, a beosztástól teljesen független azonos értékrendet, amely egyfajta, mással össze nem mérhető hangulatú, közvetlen kommunikációt tesz lehetővé. Együttérzés és bajtársiasság, ez más szakmákra nem mindig jellemző.

V. B.: Még egyszer gratulálok az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület minden tagja nevében rektori kinevezésedhez, és szívből kívánjuk, hogy terveid az élet minden területén megvalósuljanak. Köszönöm az interjút, és hadd búcsúzzak az ide is illő hagyományos köszöntéssel:

Jó szerencsét!

A Miskolci Egyetem hírei

• A Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karának hat oktatója és 36 öntészet szakirányos hallgatója októberben részt vett a brnoi MSV Nemzetközi Gépipari Vásár részeként rendezett FOND-EX Nemzetközi Öntészeti Kiállítás és Vásáron (1. kép). A korábbi évekhez hasonlóan a tanulmányút színvonalas hazai és külföldi szakmai program részeként valósult meg. A tanulmányút során lehetőség nyílt a brnoi Műszaki Múzeum meglátogatására is. Magyarországon a NEMAK Győr Alumíniumöntőde Kft. és a Busch-Hungária Kft. fogadta a cso-

■ 1. kép. Az egyetem csoportja a FOND-EX Nemzetközi Öntészeti Kiállításán

portot üzemlátogatás keretében. A résztvevők ezúton is köszönik a duális partnervállalatok, a Nándori Gyula Alapítvány és a BD-Expo Kft. támogatását, akiknek segítségével a tanulmányút megvalósulhatott.

• 2016. november 17–18. között Járműmérnöki és Járműipari Konferenciát rendezett a Miskolci Egyetem. A konferencia célul tűzte ki, hogy mind a járműmérnöki oktatás, mind a kutatás és gyártás területén össze-

kapcsolja az egyetemi oktatókat, kutatókat és hallgatókat, valamint az ipari szakembereket, kutatókat, fejlesztőket és gyártókat. A rendezvény két napja alatt mintegy 60 előadás hangzott el. Az eseményre elsősorban magyar résztvevők jelentek meg, de voltak külföldiek is, akik nemzetközi vállalatokat képviseltek.

• A Műszaki Anyagtudo-